

Inte långt från ensamheten

FAIZ AHMAD FAIZ

Inte långt från ensamheten

Faiz Ahmad **FAIZ**

Översättare:

Marina Weilguni

Waleed Meer

ISBN 91 86834 16 9

Februari 1987

Bokförlag Kitabiat
Box 67
S-193 00 Sigtuna,
SWEDEN

INNEHÅLL

FÖRORD

Här föreligger nu en liten bok med 26 dikter av den pakistanske poeten Faiz Ahmad Faiz (1910-1984) Dikterna är tolkade till svenska för första gången - och några kommer samtidigt att ges ut i en annan tolkning, på samma förlag. Detta belyser klart ett problem, som en läsare - och naturligtvis en översättare - ställs inför: har man lyckats överföra innehållet, budskapet och meningen i Faiz's dikter, och har man samtidigt lyckats bibehålla de estetiska kvalitéer som gör en anhopning av ord till poesi ?

När det gäller innehållet, har jag som utgångspunkt haft Naomi Lazards tolkning till engelska, (för vilken hon tilldelades " the Robert Payne Award" från Columbia Translation Centre) och hennes detaljerade beskrivning av sitt arbete i Columbia Magazine, juni 1985. Waleed Meer har arbetat med att anpassa min svenska tolkning till den ursprungliga versionen på urdu. Utan detta arbete hade det funnits en stor risk för att förlora något väsentligt på vägen, så att dikterna hade kommit att framstå som en tolkning av en tolkning.

Naturligtvis är dock en tolkning aldrig detsamma som originalversionen - och originalets konstnärliga särart är det, som översättaren har svårast att fånga. Varje språk har speciella ord och vändningar, som för den som behärskar det språket ger en klar och entydig bild. För att få samma skärpa, samma fokusering, måste ett annat språk kanske använda tre gånger så många ord - och då blir kanhända rytm och form lidande. Man kan välja en annan rytm, eller en annan bild, för att överföra en tanke, men i viss mening är det ju då inte längre samma dikt . . .

Dessa svårigheter finns vid varje tolkning av poesi, men här tillkommer dessutom något annat: en skillnad i kulturkrets. Faiz levde och verkade i en tradition, där dikten har en annan historia, en annan omgivande miljö och en annan funktion, än i den västerländska kulturkrets där vi befinner

oss. Kanske kan man säga att poesin är en del av vardagens kultur i mycket högre utsträckning i den islamiskt påverkade delen av världen, än den är hos oss; att den ofta beskriver situationer som vi sällan tar till tema för våra dikter, och att den använder sig av ett rikt symbolspråk, vare sig detta är traditionellt eller nyskapande.

Därför kan Faiz' dikter för oss framstå på samma sätt som en praktfull, färgrik orientalisk matta - vi ser en helhet som är exotisk, doftande och överväldigande, när vi jämför den med de mera sparsmakade och kyliga konstverk vi är vana vid. Det är lätt att stanna där - men det finns så mycket mera att upptäcka. Om man gör sig mödan att följa ett inslag i mönstret, om man beaktar kombinationen av färg och form, kommer man att finna att den prunkande mattan har en ny och annan skönhet - och på samma sätt är det med dessa Faiz' dikter.

Hans budskap är, tror jag, mycket väsentligt för oss som lever i en kultur som blir alltmera inriktad på den yttre framgången i en människas liv. Faiz' dikter är dikter av en människa som vågar möta sig själv, en människa som kan se sig själv - belastad med minnen, fylld av saknad efter förlorad kärlek och vänskap, tyngd av nederlag i kampen för mänsklighet och rättvisa. Denna människa kan leva, och leva lyckligt ibland, trots denna självkännedom, trots att hon vågar se sig själv i ögonen och erkänna som en del av sitt jag även det som ligger dolt djupast inne i henne. Detta leder också till en sorts ensamhet - bara du själv vet helt och hållet vem du är, och alla andra är utestängda från den kunskapen. Kärleken till mänskligheten, och till den enskilda människan, blir därför en kärlek med respekt; även andra döljer ett universum i sina hjärtan. Kärleken blir också en kärlek där ensamheten berikar känslan av att dela och delta. Faiz är i sin poesi nämligen ingen cyniker, han bevarar sitt hopp om en bättre framtid, både för den enskilda människan och för mänskligheten, och han bevarar en vilja till förändring och utveckling.

Hans budskap skulle kanske kunna sägas vara, att en människa, som vågar slå följe med sin ensamhet, har större möjligheter att leva helhjärtat och att dela andra människors gemenskap.

Marina Weilguni

Uppsala den 17 januari, 1987

INTRODUKTION TILL FAIZ

av BASIT MEER

Faiz föddes i Sialkot, Pakistan, februari 1910, hos en välbärgad familj. Fadern Sultan Mohammed Khan var en välbeställd, respekterad advokat i staden, och ordförande i länskommittén (The District Board).

Om sin barndoms minnen säger Faiz att han ibland upplevde det som om himlens färg plötsligt hade förändrats; det som sågs med blotta ögat hade blivit helt annorlunda.

När han gick i grund skolan läste han en gång några verser på en poesiafton. En äldre och lärd person med namnet Siraj Din brukade vara ordförande för sådana poesiaftnar. Han uppskattade Faiz, men bad honom att sluta skriva till dess han hade utbildat sig och mognat. Han till och med tyckte det var slöseri med tiden att skriva poesi i den åldern.

Faiz slutade skriva.

När Faiz började gymnasie utbildningen (college) kom han i kontakt med professor Salim Chashti, som var lärare i urdu. Salim Chashti organiserade poesiaftnar i college. Han gav studenterna en vers och de fick i uppdrag att skriva en hel dikt byggd på de rim som fanns i denna ledvers. Faiz skrev också, och fick mycket uppskattning och applåder. Urdu läraren uppmanade Faiz att göra tvärtemot vad Siraj Din hade sagt, och sade att han ett vacker dag kunde bli poet om han var uppmärksam.

För vidare utbildning flyttade Faiz till Lahore - en kulturell stad med massor av aktiviteter och engagemang - och började studera vid Government College. Många intellektuella och författare fanns på platsen och snabbt var Faiz en av dem.

Faiz säger om sig själv att han tyckte om naturen men kände att stadens liv med sina smala gator, gränder och torg också har en egen skönhet - fast man måste ha ett annat öga för att se den. Han hade en förkärlek för mänskliga miljöer.

1934 blev han färdig med sina studier - Faiz avlade fil.mag. examen i Arabisk och Engelsk litteratur - och började arbeta som lärare vid M.A.O.College i staden Amritsar, Indien.

Nu han var en känd poet. Hans första diktsamling omfattar dikter skrivna 1928-35. Den handlade om att se omvärlden från ett personlig perspektiv. Egen sorg, glädje, kärlek och känslor hade en dominerande klang.

Ser man noga kan man dela boken i två delar: som Faiz själv beskriver - från en ekonomisk och social synvinkel. Perioden efter 1930 var starkt infekterade av den internationella ekonomiska krisen. Det var då, som många som hade levt ett utsvävande liv blev arbetslösa och vandrade omkring för att hitta något jobb att försörja sig på. Det var en sådan tid, då plötsligt barnens leenden slocknade, välbärgade bönder tvingades söka jobb inom industrin, och hemma-fruar tvingades prostituera sig. Därför ser man redan i den första diktsamlingen dikter som ' Be mig Inte Min Älskade'.

Under hans tjänstgöring som lärare vid M.A.O. College kom han i kontakt med en skara politisk medvetna intellektuella människor. Den här kärngruppen bildade Progressiva Författar Förbundet. Faiz var fråm början med. (Egentligen bildades denna organisation i London 1936 av några studenter, men sedan kom dem tillbaka till hemlandet och bildade organisationen i Indien.)

En mycket explosiv politisk situation rådde i hela Indien då. ' The Quit India Movement' (Lämna Indien-rörelsen) var aldrig så stark och bred som då. Hela Indien sjöng frihetens sånger och den koloniala makten började känna hettan av de frihetens krav som restes i hela Indien. Det var kamp, förtryck och protester.

Ingen kunde ha undgått att bli påverkad av detta politiskt dynamiska klimat och det gjorde inte Faiz heller.

Faiz's tankar och idéer berikades och visionen utvidgades. Hans poesi fick en annan dimension. Kärlek för fosterlandet och frihet, massornas elände, sympati med arbetarnas kamp, engagerade honom starkt. Så småningom förvandlades och kulminerade hans känslor i kärleken till hela mänskligheten och i strävan för massornas frihet i hela världen.

' Varför inte ta del av världens sorg ' sa han i en vers.

Han säger själv om denna period: " Det första som vi lärde oss var att det är omöjligt att tänka, om man har avlägsnat sig från resten av omgivningen och världen, ty i jagets formation finns alla upplevelser av verkligheten runtomkring.

Om vi antar för ett ögonblick att det överhuvudtaget är möjligt att tänka utan något samband med omvärlden, då skulle det säkert vara oklokt, ty en människas värld är mycket liten och begränsad. Dess storhets mått existerar bara i dess relation med omvärlden. Här bör speciellt nämnas hela mänsklighetens relationer som förenar människor på grund av all gemensam smärta och sorg. På det sättet är bara personlig sorg och omvärldens sorg två skilda dimensioner av en och samma upplevelse."

Efter 1947 började en ny period i Faiz's liv som poet.

Indien fick friheten och delades i två självständiga stater: Indien och Pakistan. Alla drömmar om friheten vittrade sönder när de egna tog makten. Man fick erfara att friheten hade förväxlats med slaveri under egna herrar. Det var bara makthavarna som bytte ansikten, förtrycket, våldet och orättvisan fortsatte som förut. Friheten visades vara en illusion. Ett slags pessimism, bitterhet och disillusion dominerade, men man var långt från att ge upp.

Faiz jobbade aktivt politiskt och organiserade arbetarna inom fackföreningar. Han fick förtroendeuppdrag inom Post arbetarnas fackförbund.

Faiz fick pennan i sin hand igen när han blev chefredaktor för ' The Pakistan Times '; och om han inte skrev poesi so skapade han en djärv journalistik. 1951 fabricerade makthavarna en komplott för att hindra frammarschen av den demokratiska rörelsen. Alla ledande vänsterintellektuella och aktivister arresterades.

Det var en svår period. Faiz satt i fängelse omkring fyra år.

Hans andra och tredje diktsamling skildrar perioden från och med 1940 till fängelsevitselsen. Sin tredje bok skrev han under fångeskap.

Efter fyra år blev han fri och kom ut ur fängelset med många andra liktänkande. Det var april 1955.

1958 blev makthavarna tvungna att stoppa demokratiseringskampen igen. Den här gången blev det nödvändigt för dem att använda militären. När militären tog makten arresterades Faiz en gång till.

1962 tilldelades Faiz Lenins Fredspris för litteratur, och senare blev han rektor för ett college i Karachi.

Nu var han en mycket känd, älskade och respekterade poet i hela Sydasien.

Efter de första allmänna valen i Pakistans historia blev Bhutto premiärminister. Faiz fick vara kulturell rådgivare till Bhutto. Han innehade posten fram till dess att militären tog makten och avrättade Bhutto.

Efter 1977 flyttade han utomlands och engagerade sig i 'The Afro-Asian Writers Association'. Han blev redaktör för organisationens tidskrift "Lotus" som gavs ut från Beirut.

Två av hans diktsamlingar - Ghubaré Ayyam och Mere Dil Mere Musafer - var utgivna i perioden 1977-84.

Han också reste till flera länder och läste dikter för sina beundrare där.

Han dog i Lahore, November, 1984.

MÖRKER

Sedan våra ljus utplånades
har jag sökt ett sätt att trots allt se;
mina ögon förlorade jag på en okänd plats.

Du, som känner mig - säg mig vem jag är !
Visa mina vännerna, peka ut mina fiender !
I mina ådror har en dödens flod släppts fri,
där bultar hatet med hjärtslagen.

Min kära, någonstans på dessa svarta vågor
kastas mitt hjärta omkring - det lever,
och dess hopp, dess längtan
har bevarats.

Tålamod ! Från horisonten skjuter ljungeld,
där väntar mina ögon - dessa försvunna diamanter -
som i en profets hand.

Vänta endast en liten tid; floden skall finna en strand
och det skall finnas en hamn för mitt hjärta,
när det äntligen renats från gift.

Den dagen, min kära,
skall mitt arbete åter vara att besjunga skönheten
och beskriva kärleken.

(1)

بلیک آؤٹ

جب سے بے نور ہوئی ہیں شمعیں
خاک میں ڈھونڈتا پھرتا ہوں نہ جانے کس جا
کھو گئی ہیں میری دونوں آنکھیں
تم جو واقف ہو بتاؤ کوئی پہچان مری
اس طرح ہے کہ ہر اک رگ میں اُتر آیا ہے
موج در موج کسی زہر کا قاتل دریا
تیرا ارمان، تری یاد لیے جان مری
جانے کس موج میں غلطاں ہے کہاں دل میرا
ایک پل ٹھہرو کہ اُس پار کسی دنیا سے
برق آئے مری جانب، یدِ بیضا لے کر
اور مری آنکھوں کے گم گشتہ گہر
جامِ ظلمت سے سیہ مست
نئی آنکھوں کے شب تاب گہر
لوٹا دے
ایک پل ٹھہرو کہ دریا کا کہیں پاٹ لگے
اور نیا دل میرا
زہر میں دھل کے، فنا ہو کے
کسی گھاٹ لگے

AFTON I VÅRA VÄNNERS STAD

Var god emot oss, afton !
Afton i våra vänners stad,
hantera oss varsamt.

Middagshettan var vild och förtvivlad;
den kom med förföljelsen piskrapp,
med smärta som inte vågade
yttra ett ljud - den kom med en sorg och en vrede
vars hårda slag formade mångskiftande regnbågar
på varje del av våra kroppar.

Något måste finnas gömt i ditt ymnighetshorn;
läkande salvor, förband.
Bred ut dem över den mest
sargade delen. O, afton !
Afton, var ömsint.

Livet är ödelagt av hat utan misskund;
spjut sköt fram ur de meningslösa grälen,
ögon vässades till splitter.

->->->->

اے شامِ مہرباں ہو!

اے شام مہرباں ہو
اے شامِ شہرِ یاراں
ہم پہ مہرباں ہو
دوزخی دوپہر ستم کی
بے سبب ستم کی
دوپہر درد و غیظ و غم کی
بے زباں درد و غیظ و غم کی
اِس دوزخی دوپہر کے تازیانے

آج تن پر دھنک کی صورت
قوس در قوس بٹ گئے ہیں
زخم سب کھُل گئے ہیں
داغ جانا تھا چھٹ گئے ہیں
ترے توشے میں کچھ تو ہوگا
مرہمِ درد کا دوشالہ
تن کے اُس انگ پر اُڑھا دے
درد سب سے سوا جہاں ہو
اے شام مہرباں ہو
اے شامِ شہرِ یاراں
ہم پہ مہرباں ہو

دوزخی دشت نفرتوں کے
بے درد نفرتوں کے

Världen är ett virrvarr av övergivna vägar,
våra fält har fyllts av söndertrasade kroppar.
Vi har vandrat där;
fötterna fulla av blåsor och sår. . .
Framtiden föll samman och blev denna enda plats.

Veckla ut dina molns kronblad
under vandrarens värkande fötter;
trösta hans brustna hjärta !
Afton i våra vänners stad,
var god emot oss.

O, måne, väktare över min älskades natt,
tala för oss ikväll;
du som är vän till dem som har sorgsna hjärtan.

Var god emot oss, afton.
Afton i våra vänners stad, var god.

کرچیاں دیدۂ حسد کی
خس و خاشاک رنجشوں کے
اتنی سنسان شاہراہیں ،
اتنی گنجان قتل گاہیں
جن سے آئے ہیں ہم گزر کر
آبلہ بن کے ہر قدم پہ
یوں پاؤں کٹ گئے ہیں
رستے سمٹ گئے ہیں
مخملیں اپنے بادلوں کی
آج پاؤں تلے بچھا دے
شافیٔ کربِ رہرواں ہو
اے شام مہرباں ہو

اے مہرِ شب نگاراں
اے رفیقِ دلفگاراں
اِس شام ہمزباں ہو
اے شام مہرباں ہو
اے شام مہرباں ہو
اے شامِ شہریاراں
ہم پہ مہرباں ہو

MÖTE I FÄNGELSET

Denna natt är lidandets träd -
större än vi tillsammans,
större; ty i det sammanflätade grenverket
har tusentals strålande stjärnor förirrat sig.

I detta träds skugga har tusende månar
gråtit ut sitt allra sista ljus.
Denna natt hör helvetet till,
men likväl flammar din skönhet i mörket.
Detta är den gyllene floden, och under denna
går motsatt väg en ström av blod.
Detta är min sång.

Denna natt är lidandets träd,
det utbreder sig bortom oss.
från trädet faller blekgula blad
som fastnar i ditt hår
rosor som undergått förvandling.
Från daggen regnar tystnad mot din panna
- ett pärlband,
ett diadem som smyckar dig.

->->->->

(3)

مُلاقات

یہ رات اُس درد کا شجر ہے
جو مجھ سے، تجھ سے عظیم تر ہے
عظیم تر ہے کہ اس کی شاخوں
میں لاکھ مشعل بکف ستاروں
کے کارواں گِھر کے کھو گئے ہیں
ہزار مہتاب، اس کے سائے
میں اپنا سب نُور، رو گئے ہیں

یہ رات اُس درد کا شجر ہے
جو مجھ سے تجھ سے عظیم تر ہے
مگر اسی رات کے شجر سے
یہ چند لمحوں کے زرد پتّے
گِرے ہیں، اور تیرے گیسوؤں میں
اُلجھ کے گلنار ہو گئے ہیں
اسی کی شبنم سے خامشی کے
یہ چند قطرے، تری جبیں پر
برس کے، ہیرے پرو گئے ہیں

Detta träd är mörkret självt,
dess grenar sliter sönder mitt hjärta -
som vässade pennor drar jag ut dem ur såren.
Detta är mina vapen.

En morgon för dem vars hjärtan har brustit av sorg
ligger inte längre framför oss - den är här !
Smärtans stam har burit blommor av korall i gryningen.
Här förändras den dödliga eggen; här blir sorgen
till gnistor - ljus möter ljus.

Denna förtvivlan vars glöd blir aska
mellan dina fingraras kronblad,
denna trädets frukt
är min tro på morgonen.

Större än lidandet är denna tro !
Denna morgon som kommer
mer fruktbar än någon natt !

(۲)

بہت سیہ ہے یہ رات لیکن
اسی سیاہی میں رُونما ہے
وہ نہرِ خوں جو مری صدا ہے
اسی کے سائے میں نُور گر ہے
وہ موجِ زر جو تری نظر ہے

وہ غم جو اس وقت تیری باہوں
کے گلستاں میں سُلگ رہا ہے
(وہ غم، جو اس رات کا ثمر ہے)
کچھ اور تپ جائے اپنی آہوں
کی آنچ میں تو یہی شرر ہے

ہر اک سیہ شاخ کی کماں سے
جگر میں ٹوٹے ہیں تیر جتنے
جگر سے نوچے ہیں، اور ہر اک
کا ہم نے تیشہ بنا لیا ہے

TYRANNEN

Detta är festspelet - låt oss begrava vårt hopp
med passande sorg ! Oh, kom, mitt folk !
Låt oss i glädjeyra fira massakern på dessa
människomassor.

Kom, mitt folk !
Ingenmanslandet mellan liv och död har jag befolkat,
från skillnaden mellan natt och dag
har jag befriat er.

Längtar ni ännu att se gryningen,
dagens första penseldrag ?
Finns ännu en önskan kvar, i mörket före drömmen ?
För visioner har jag utfärdat dödsdom;
de ögon som kunde se har stuckits ut.
Drömmarna finns på avrättningsplatsen.

Ingen gren skall tyngas av blommor,
denna vår har ingen glöd från en helig eld !
I denna årstid skall regnet inte skimra
som fallande pärlor - nej, från molnen
faller det som
stoft och aska.

Min är en ny tro - min en ny moral !
Från mig kommer nya lagar, en ny syn på världen.
I gudens tempel vidrör prästernas läppar
en avgudabilds händer.
Stolta och högresta män skall böja sig,
dvärgarnas fötter skall de kyssa.
Smaken av lera skall följa de stolta !

(4)

تین آوازیں

ظالم

جشن ہے ماتمِ اُمید کا آؤ لوگو
مرگِ انبوہ کا تہوار مناؤ لوگو
عدم آباد کو آباد کیا ہے میں نے
تم کو دن رات سے آزاد کیا ہے میں نے
جلوۂ صبح سے کیا مانگتے ہو
بسترِ خواب سے کیا چاہتے ہو

ساری آنکھوں کو تہِ تیغ کیا ہے میں نے
سارے خوابوں کا گلا گھونٹ دیا ہے میں نے
اب نہ لہکے گی کسی شاخ پہ پھولوں کی حنا
فصلِ گُل آئے گی نمرود کے انگار لیے
اب نہ برسات میں برسے گی گُہر کی برکھا
ابر آئے گا خس و خار کے انبار لیے
میرا مسلک بھی نیا راہِ طریقت بھی نئی
میرے قانوں بھی نئے میری شریعت بھی نئی
اب فقیہانِ حرم دستِ صنم چومیں گے
سرو قد مٹّی کے بونوں کے قدم چومیں گے
فرش پر آج درِ صدق و صفا بند ہُوا
عرش پر آج ہر اک بابِ دعا بند ہُوا

SLAGFÄLTET

Beirut, världens älskade är du . . .
Beirut, du är skön såsom lustgården . . .

Skimrande speglar
slagna till marken i stoft och damm,
är dina barns ögon -
som stjärnor upplyser de dina nätter;
ljus för landet Libanon.

Beirut, världens älskade är du . . .
Beirut, du är skön såsom lustgården . . .

Ansikten, upplyfta till skönhet genom den
bemålning som är blod;
deras strålande återsken färgar stadens gator;
upphöjer landet Libanon.

Beirut, världens älskade är du . . .
Beirut, du är skön såsom lustgården . . .

Med Xerxes palats kunde vart hus,
- slaget i spillor -
mäta sig - och var kämpe är tapprare
än Alexander.
Var kvinna är skön, som Helena . . .
Från tidens begynnelse var denna stad;
den varar till tidens ände.

Beirut, världens älskade är du . . .
Beirut, du är skön såsom lustgården . . .

(5)

ایک نغمہ کربلائے بیرُوت کے لیے

بیروت نگارِ بزمِ جہاں
بیروت بدیلِ باغِ جناں
بچّوں کی ہنستی آنکھوں کے
جو آئینے چکنا چوُر ہوئے
اب ان کے ستاروں کی لَو سے
اس شہر کی راتیں روشن ہیں
اور رُخشاں ہے ارضِ لبناں
بیروت نگارِ بزمِ جہاں
جو چہرے لہو کے غازے کی
زینت سے سوا پُرنور ہوئے
اب ان کے رنگیں پرتو سے
اس شہر کی گلیاں روشن ہیں
اور تاباں ہے ارضِ لبناں
بیروت نگارِ بزمِ جہاں
ہر ویراں گھر، ہر ایک کھنڈر
ہم پایۂ قصرِ دارا ہے
ہر غازی رشکِ اسکندر
ہر دختر ہمسرِ لیلیٰ ہے
یہ شہر ازل سے قائم ہے
یہ شہر ابد تک دائم ہے
بیروت نگارِ بزمِ جہاں
بیروت بدیلِ باغِ جناں

TILL DEN ÄLSKADE 1

Ytterligare några steg,
- och du har redan vandrat långt -
sedan övergår minnets väg i glömska.
Där kan inte du, inte jag, finnas till.

Mina ögon plågas:
Återvänder du ?
Glider du upplöst in i skuggan ?
Ser du tillbaka ? Mina ögon kan inte se ...

Jag har trots allt en viss vana vid illusioner;
skulle någonstans din gestalt fångas i min blick
skall åter en väg skapas för dig.
Som idag kommer skuggan av ditt hår,
av dina armar som svänger i stegens takt,
att falla på den.

Falsk är också den andra möjligheten;
den, där ingen glömska finns, och inget
som döljer dig.

Må samma väg gå vidare,
och må du ta dina steg i dess damm.
Om du inte ser dig om
får det vara så.

کوئی عاشق کسی محبوبہ سے!

یاد کی راہگزر جس پہ اسی صورت سے
مدتیں بیت گئی ہیں تمہیں چلتے چلتے
ختم ہو جائے جو دو چار قدم اور چلو
موڑ پڑتا ہے جہاں دشتِ فراموشی کا
جس سے آگے نہ کوئی میں ہوں نہ کوئی تم ہو
سانس تھامے ہیں نگاہیں کہ نہ جانے کس دم
تم پلٹ آؤ، گزر جاؤ، یا مڑ کر دیکھو

گرچہ واقف ہیں نگاہیں کہ یہ سب دھوکا ہے
گر کہیں تم سے ہم آغوش ہوئی پھر سے نظر
پھوٹ نکلے گی وہاں اور کوئی راہگزر
پھر اسی طرح جہاں ہوگا مقابل پیہم
سایۂ زلف کا اور جنبشِ بازو کا سفر

دوسری بات بھی جھوٹی ہے کہ دل جانتا ہے
یاں کوئی موڑ کوئی دشت کوئی گھات نہیں
جس کے پردے میں مرا ماہِ رواں ڈوب سکے
تم سے چلتی رہے یہ راہ، یونہی اچھا ہے
تم نے مڑ کر بھی نہ دیکھا تو کوئی بات نہیں

TILL DEN ÄLSKADE 2

Om vinden idag begär
att strö sönderblåsta blomblad
i ditt minnes trägård - varför inte ?

Om någon falnad eld
i ett bortglömt skrymsle från förr
vill slå ut i förtärande lågor - låt det bli så ...

Kom nära mig ett ögonblick, du,
som numera går förbi mig som en främling.
Senare skall vi så mycket bättre
känna vad vi förlorat.

Aldrig uttalade ord hänger i spröda slöjor
mellan det som verkligen sagts;
ingen av oss skall nämna löften nu,
inget skall sägas om trolöshet.

Lyssna, eller lyssna inte,
på vad mina ögonfransar vill
berätta.

Och om du önskar det
kan du säga, eller inte säga,
det som dina ögon inte förmår
dölja.

کوئی عاشق کسی محبوبہ سے!

گلشنِ یاد میں گر آج دمِ بادِ صبا
پھر سے چاہے کہ گل افشاں ہو تو ہو جانے دو
عمرِ رفتہ کے کسی طاق پہ بِسرا ہوا درد
پھر سے چاہے کہ فروزاں ہو تو ہو جانے دو
جیسے بیگانہ سے اب ملتے ہو ویسے ہی سہی
آؤ دو چار گھڑی میرے مقابل بیٹھو

گرچہ مل بیٹھیں گے ہم تم تو ملاقات کے بعد
اپنا احساسِ زیاں اور زیادہ ہوگا
ہم سخن ہوں گے جو ہم دونوں تو ہر بات کے بیچ
اَن کہی بات کا موہوم سا پردہ ہوگا
کوئی اقرار نہ میں یاد دلاؤں گا نہ تم
کوئی مضمون وفا کا نہ جفا کا ہوگا

گردِ ایّام کی تحریر کو دھونے کے لیے
تم سے گویا ہوں دمِ دید جو میری پلکیں
تم جو چاہو تو سنو، اور جو نہ چاہو نہ سنو
اور جو حرف کریں مجھ سے گریزاں آنکھیں
تم جو چاہو تو کہو، اور جو نہ چاہو نہ کہو

KÄRLEK

*Min älskade, kräv inte att min kärlek idag
skall vara likadan som kärleken för länge sedan.
Förr, när jag trodde att det var du
som gav livet dess färg och innehåll.*

*En plågad, söndersliten värld var meningslös;
endast du kunde tillfoga mig lidande.
Din skönhet utlovade våren,
du frambesvor dess rika grönska -
i dina ögon låg allt av värde,
genom dig skulle jag ha betvingat ödet.*

*Intet av sanning i detta -
endast ett påfund av min längtan.*

*Verklighetens lidande är strängt åtskilt
från kärlekens berusning;
det som föder handling, ligger bortom kärlekens makt.*

*Rikedomens tunga dräkter har vävts samman
av urgammal brutalitet;
varp och inslag - sönderslagna kroppar, täckta av smuts -
en billig vara, till salu i vart gathörn.*

*Också för detta måste jag leva - hur kan förändring ske ?
Ännu gläds jag över din skönhet - hur är handling möjlig ?*

*Verklighetens lidande är strängt åtskilt
från kärlekens berusning;
det som föder handling, ligger bortom kärlekens makt.*

*Min älskade, kräv inte att min kärlek idag
skall vara likadan som kärleken för länge sedan.*

(8)

مجھ سے پہلی سی محبت مری محبوب نہ مانگ

مجھ سے پہلی سی محبت مری محبوب نہ مانگ
میں نے سمجھا کہ تو ہے تو درخشاں ہے حیات
تیرا غم ہے تو غمِ دہر کا جھگڑا کیا ہے
تیری صورت سے ہے عالم میں بہاروں کو ثبات
تیری آنکھوں کے سوا دنیا میں رکھا کیا ہے؟
تو جو مل جائے تو تقدیر نگوں ہو جائے
یوں نہ تھا، میں نے فقط چاہا تھا یوں ہو جائے
اور بھی دکھ ہیں زمانے میں محبت کے سوا
راحتیں اور بھی ہیں وصل کی راحت کے سوا

ان گنت صدیوں کے تاریک بہیمانہ طلسم
ریشم و اطلس و کمخاب میں بنوائے ہوئے
جابجا بکتے ہوئے کوچہ و بازار میں جسم
خاک میں لتھڑے ہوئے خون میں نہلائے ہوئے

لوٹ جاتی ہے ادھر کو بھی نظر کیا کیجے
اب بھی دلکش ہے ترا حسن، مگر کیا کیجے

اور بھی دکھ ہیں زمانے میں محبت کے سوا
راحتیں اور بھی ہیں وصل کی راحت کے سوا
مجھ سے پہلی سی محبت مری محبوب نہ مانگ

KÄRLEKENS FÅNGAR

Deras halssmycke var en bödelssnara,
men ändå fortsatte sångarna
att sjunga.
I rytmens glädje steg dansarna fram;
de fortsatte dansen,
och på deras bojor
klingade bjällorna.

Vid sidan stod vi - varken sångare
eller dansare -
vi förtärdes av avund.
Vi grät ordlöst.

Därhemma
bleknade blomklasar - en gång klarröda -
i hjärtats ställe var bedrövelse.
Ibland en flyktig hallucination av en snara
runt halsen;
och ibland - sällan - känslan av fötter tyngda
av bojor.

Och en strålande dag
kom kärleken för att släpa oss,
bundna och kedjade,
in i samma narrtåg som de andra.

عشق اپنے مجرموں کو پابجولاں لے چلا

دار کی رسّیوں کے گلوبند گردن میں پہنے ہُوئے
گانے والے ہر اک روز گاتے رہے
پایلیں بیڑیوں کی بجاتے ہُوئے
ناچنے والے دُھومیں مچاتے رہے
ہم نہ اِس صف میں تھے اور نہ اُس صف میں تھے
راستے میں کھڑے اُن کو تکتے رہے
رشک کرتے رہے
اور چُپ چاپ آنسو بہاتے رہے

لَوٹ کر آ کے دیکھا تو پھُولوں کا رنگ
جو کبھی سُرخ تھا زرد ہی زرد ہے
اپنا پہلُو ٹٹُولا تو ایسا لگا
دل جہاں تھا وہاں درد ہی درد ہے
گلو میں کبھی طوق کا واہمہ
کبھی پاؤں میں رقصِ زنجیر
اور پھر ایک دن عشق انھیں کی طرح
رسن در گلو، پابجولاں ہمیں
اسی قافلے میں کشاں لے چلا

VAR NÄRA MIG . . .

Kom, var nära mig,
du som är min smärta - min älskade, var nära mig !

I denna timme, när natten kommer
och mörkret har druckit blod från det svärdshugg
som är solnedgången;
när det bär med sig myskdoft och klingor av diamant -
då kommer veklagan,
skratt och glädjesång.
Mörkets ankelsmycken klirrar av smärta vid varje steg. . .

I denna timme, när hjärtan i sina förborgade platser
återigen börjar hoppas - när de börjar sin vaka
i väntan på händer, ännu knäppta i vila
under ärmarnas tyg;
när ljudet av vin som hälls upp
liknar barngråt
som inte kan stillas, fastän du försöker
med hela sin själ.

När vadhelst du vill göra,
inte kan göras;
när intet har betydelse -
i denna timme, när natten kommer,
sorgklädd, med hasande steg och blekt ansikte;

kom, var nära mig då,
du som är min smärta - min älskade, var nära mig !

(10)

پاس رہو

تم مرے پاس رہو
میرے قاتل، مرے دلدار، مرے پاس رہو

جس گھڑی رات چلے،
آسمانوں کا لہو پی کے سیہ رات چلے
مرہمِ مشک لیے، نشترِ الماس لیے
بَین کرتی ہوئی ہنستی ہوئی، گاتی نکلے
درد کے کاسنی پازیب بجاتی نکلے
جس گھڑی سینوں میں ڈوبے ہوئے دل
آستینوں میں نہاں ہاتھوں کی رہ تکنے لگیں
آس لیے
اور بچّوں کے بلکنے کی طرح قُلقُلِ مے
بہرِ ناسودگی مچلے تو منائے نہ مَنے
جب کوئی بات بنائے نہ بنے
جب نہ کوئی بات چلے
جس گھڑی رات چلے
جس گھڑی ماتمی، سنسان، سیہ رات چلے
پاس رہو
میرے قاتل، مرے دلدار مرے پاس رہو !

FÖRE DIN ANKOMST

*Före din ankomst var verkligheten endast sig själv:
vägen var endast en väg; och horisonten
synens gränslinje.
Ett glas vin var intet mera än ett glas vin.*

*Sedan iklädde sig världen mitt hjärtas färger;
vitgyllene magnoliablad var i glädjen att se dig
och skiffergrått i ljuset som föll
när ledan kom.*

*Du kom - och rosorna blev eldsflammor;
genom dig förtorkade löven;
gift, blod, torrt damm
                                        skapade du.
Du färgade natten svart.*

*Himlen, vägen, vinskålen -
den första min klädnad, våt av tårar;
den andra en värkande, naken nerv;
och den tredje en lögnaktig spegel.*

Allt detta innan du lämnade mig. . .

*Du är tillbaka - stanna nu !
Denna gång återgår verkligheten till sig själv.
Vägen kan vara en väg,
och himlen, en himmel;
- och vinglaset, såsom det bör, ett vinglas.*

(11)

رنگ ہے دل کا مرے

تم نہ آئے تھے تو ہر چیز وہی تھی کہ جو ہے
آسماں حدِّ نظر، راہگزر راہگزر، شیشۂ مے شیشۂ مے

اور اب شیشۂ مے، راہگزر، رنگِ فلک،
رنگ ہے دل کا مرے، "خونِ جگر ہونے تک
چمپئی رنگ کبھی راحتِ دیدار کا رنگ
سرمئی رنگ کہ ہے ساعتِ بیزار کا رنگ
زرد پتّوں کا، خس و خار کا رنگ
سرخ پھولوں کا دہکتے ہو گلزار کا رنگ
زہر کا رنگ، لہو رنگ، شبِ تار کا رنگ
آسماں، راہگزر، شیشۂ مے،
کوئی بھیگا ہُوا دامن، کوئی دُکھتی ہوئی رگ
کوئی ہر لحظہ بدلتا ہُوا آئینہ ہے
اب جو آئے ہو تو ٹھہرو کہ کوئی رنگ، کوئی رُت، کوئی شے
ایک جگہ پر ٹھہرے،
پھر سے اک بار ہر اک چیز وہی ہو کہ جو ہے
آسماں حدِّ نظر، راہگزر راہگزر، شیشۂ مے شیشۂ مے

VÅRENS ANKOMST

På dina läppar dog så många dagar av mina ungdom;
plötsligt kommer de tillbaka, med våren.
Mellan dröm och vaka har de väntat - nu föds de,
var gång rosorna slår ut i prakt.

Du skänkte blommorna din doft.
Till rosor har du förvandlat dina älskares blod.

Smärtan återkommer, svart och tung,
av mina vänners sorger,
dessa vänner som berusat sig i famntag
hos kvinnor, vackra som månen.

I alla enskildheter upplever jag igen
hjärtats nedslagenhet,
alla frågor, alla svar mellan dig och mig.

Vårens ankomst; allt färdigt för granskande
av gamla räkenskaper.

(12)

بہار آئی

بہار آئی تو جیسے یکبار
لوٹ آئے ہیں پھر عدم سے
وہ خواب سارے، شباب سارے
جو تیرے ہونٹوں پہ مر مٹے تھے
جو مٹ کے ہر بار پھر جیے تھے
نکھر گئے ہیں گلاب سارے
جو تیری یادوں سے مشکبو ہیں
جو تیرے عشاق کا لہو ہیں

اُبل پڑے ہیں عذاب سارے
ملالِ احوالِ دوستاں بھی
خمارِ آغوشِ مہ وشاں بھی
غبارِ خاطر کے باب سارے
ترے ہمارے
سوال سارے جواب سارے
بہار آئی تو کھل گئے ہیں
نئے سرے سے حساب سارے

ELEGI

Jag saknar mod att se;
men var gång jag går den vägen
saktas mina steg, och hjärtat värker -
ja, dörren står ännu öppen
och hopplös längtan sover ännu där på gården.
Till hälften gömda står minnena i hörnen;
barn med brustna hjärtan och utsträckta armar.

Mitt hjärta ber:
"Låt oss resa, söka en avslägsen plats,
där ingen dörr öppnas mot det meningslösa,
där inga minnen sitter hukade med tiggarskålar -
där väggarna inte känner till den spända glädjen
av väntan på den älskade,
och där inga skuggor sörjer längesedan döda blommor".

Jag har gjort också detta, så många gånger;
främling inför mig själv
har jag släpat kroppens börda längs vägarna
i mitt eget land och andras.

Mot mina ögon har karavaner tågat -
ansikten utan uttryck, färglösa läppar,
kroppar utan form.
Stenar, kastade mot stängda fönsterluckor.

Mitt hjärta ger varning:
"Låt oss skynda tillbaka,
innan smärtan försvinner, innan du förlorar
även detta sista tecken, som talar om
den ännu öppna dörren,
den väntande gården, där din längtans hopplöshet
ligger utbredd".

(13)

TROLÖSHETENS TIMME

Inom kort skall månsken hänga i trasor
över takåsarna,
Stjärnorna skall falla som regn från himlens fuktiga öga,
en efter en,
ned på gatornas vanliga avfall. . .

Lusten har utmattat sängkamrarnas väggar;
någon rullar ihop och rullar isär sin ensamhet.
Trolöshetens timme, när de som mötts måste skiljas;
förnekandets timme, när festligheterna är över. . .

Jag frågar mitt vacklande hjärta:
" Varthän önskar du nu bege dig ?
I denna timme tillhör ingen någon annan - låt det stanna så.
Ingen tar emot dig i denna timme - låt det så förbli,
ty om du finner någon, väntar dig endast ånger. . .
Vänta tills vart öga är öppet och sårat
av gryningens första ljusspets.
Vi alla dödliga, vi alla begravda
i främlingsskapets trötthet -
vi skall sedan åter ikläda oss våra kroppar, gå vidare
och söka efter en högt älskad vän.
Vid nattens slut kommer vi att ha glömt
saknadens smak."

کہاں جاؤ گے

اور کچھ دیر میں لُٹ جائے گا ہر بام پہ چاند
عکس کھو جائیں گے آئینے ترس جائیں گے

عرش کے دیدۂ نمناک سے باری باری
سب ستارے سرِ خاشاک برس جائیں گے

آس کے مارے تھکے ہارے شبستانوں میں
اپنی تنہائی سمیٹے گا، بچھائے گا کوئی
بے وفائی کی گھڑی، ترکِ مدارات کا وقت
اس گھڑی اپنے سوا یاد نہ آئے گا کوئی!

ترکِ دنیا کا سماں، ختمِ ملاقات کا وقت
اِس گھڑی اے دلِ آوارہ کہاں جاؤ گے
اِس گھڑی کوئی کسی کا بھی نہیں، رہنے دو
کوئی اِس وقت ملے گا ہی نہیں رہنے دو
اور ملے گا بھی تو اس طور کہ پچھتاؤ گے
اِس گھڑی اے دلِ آوارہ کہاں جاؤ گے

اور کچھ دیر ٹھہر جاؤ کہ پھر نشترِ صبح
زخم کی طرح ہر اک آنکھ کو بیدار کرے
اور ہر کشتۂ واماندگیٔ آخرِ شب
بھول کر ساعتِ درماندگیٔ آخرِ شب
جان پہچان ملاقات پہ اصرار کرے

I DINA ÖGON OCH I MINA

Dessa tusentals ögonblick av väntan
speglas i dina ögon
och i mina.
I våra kroppar dunkar de dödades hjärtan - så många.
Pennan och orden blir dödssjuka
i våra händer;
i staden är våra fotavtryck
nedsjunkna gravar.

Alla midnattens stjärnor är sargade;
vår morgons alla blommor
söndertrasade.

O, dessa vanhelgade stjärnor, som inte läks !
Dessa tröstlösa, trasiga blommor !

Askgrått månljus fläckar stjärnorna;
på blommorna ligger blod som dagg.

Är detta verkligen så -
eller endast inbillningens spindelväv ?

Och vad kan jag göra,
om det är sanning ?
Och vad
om det inte är så ?

Säg mig bara, vad,
vad ?

(15)

کیا کریں

مری تری نگاہ میں
جو لاکھ انتظار ہیں
جو میرے تیرے تن بدن میں
لاکھ دل فگار ہیں
جو میری تیری اُنگلیوں کی بے حسی سے
سب قلم نزار ہیں
جو میرے تیرے شہر کی
ہر اک گلی میں
میرے تیرے نقشِ پا کے بے نشاں مزار ہیں
جو میری تیری رات کے
ستارے زخم زخم ہیں
جو میری تیری صبح کے
گلاب چاک چاک ہیں
یہ زخم سارے بے دوا
یہ چاک سارے بے رفو

کسی پہ راکھ چاند کی
کسی پہ اوس کا لہو
یہ ہے بھی یا نہیں، بتا
یہ ہے کہ محض جال ہے
مرے تمھارے عنکبوتِ وہم کا بُنا ہُوا
جو ہے تو اس کا کیا کریں
نہیں ہے تو بھی کیا کریں
بتا، بتا،
بتا، بتا،

ORDET

Jag söker
ett bittert, giftigt ord – ett ord
indränkt i honung och tungt av kärlek.
Ett ord som krossar med sin vrede.

En glimt som hälsar ögat,
en kyss som möter läppen –
så måste kärlekens ord vara.
Strålande och ljust, likt sommarfloden,
en yta av smältande guld –
glädjefyllt, som när den älskade anländer
till kärleksmötet. . .

Ett skarpt svärdsblad som för alltid
raserar förtryckarens befästning –
så måste vredens ord vara.
Mörkt, som likbrännarens natt –
ett ord som får mina läppar att förkolna
om det uttalas. . .

Idag har varje melodi lämnat sitt instrument,
rösten söker sin sångare.
Harpans strängar ligger söndertrasade
såsom en vansinnigs mantel.
Idag ber människorna var vindil
att den må komma med ett ljud,

om än en klagosång
om än ett ångestskri
om än den sista trumpetstöten i domens timme.

(16)

آج اِک حرف کو پھر ڈھونڈتا پھرتا ہے خیال

آج اِک حرف کو پھر ڈھونڈتا پھرتا ہے خیال
مدھ بھرا حرف کوئی، زہر بھرا حرف کوئی
دل نشیں حرف کوئی، قہر بھرا حرف کوئی
حرفِ اُلفت کوئی دلدارِ نظر ہو جیسے
جس سے ملتی ہے نظر بوسۂ لب کی صورت
اتنا روشن کہ سرِ موجۂ زر ہو جیسے
صحبتِ یار میں آغازِ طرب کی صورت
حرفِ نفرت کوئی شمشیرِ غضب ہو جیسے

تا ابد شہرِ ستم جس سے تبہ ہو جائیں
اتنا تاریک کہ شمشان کی شب ہو جیسے
لب پہ لاؤں تو مرے ہونٹ سیہ ہو جائیں

SOM OM INTET MERA FANNS TILL

Det är
som om intet mera fanns till;
inte sol eller måne,
inte natt, inte morgon. . .
Ögat är ett fönster utan förskönande slöjor,
ingen sorg bor mera i hjärtats djupaste reträtter.

Ingen dröm bygger bo i grenarna på
våra föreställningars träd.
Och därför kan det ha varit förvillelse,
eller hörde jag verkligen de sista fotstegen gå förbi
på gatan ?
Ingen kärlek finns, inget hat,
ingen vänskap - upplösta
är alla band,
ja, alla : nu är ingen människa din, ingen är min.

Så tyngs vi av detta bittra ögonblick -
men minns, mitt hjärta, det är dock endast
ett ögonblick.
Bevara ditt mod - vi har livet kvar att leva
tillsammans.

(17)

اِس وقت تو یُوں لگتا ہے

اِس وقت تو یُوں لگتا ہے اب کچھ بھی نہیں ہے
مہتاب نہ سُورج ، نہ اندھیرا نہ سویرا
آنکھوں کے دریچوں پہ کسی حُسن کی چلمن
اور دل کی پناہوں میں کسی درد کا ڈیرا
ممکن ہے کوئی وہم تھا ، ممکن ہے سنا ہو
گلیوں میں کسی چاپ کا اِک آخری پھیرا
شاخوں میں خیالوں کے گھنے پیڑ کی شاید
اب آکے کرے گا نہ کوئی خواب بسیرا
اِک بَیر، نہ اِک مہر، نہ اِک ربط نہ رشتہ
تیرا کوئی اپنا ، نہ پرایا کوئی میرا

مانا کہ یہ سُنسان گھڑی سخت کڑی ہے
لیکن مرے دل یہ تو فقط اِک ہی گھڑی ہے
ہمت کرو، جینے کو تو اِک عمر پڑی ہے

DETTA ÄR MITT LIDANDE

Detta är mitt lidande - en sång utan röst;
mitt varande kan beskrivas
som ett namnlöst fragment av damm.

Om en röst kunde skänkas lidandet
skulle dammkornet
äga identitet;
det fördolda i världen skulle avslöjas inför mig
om jag kunde upptäcka
mitt innersta.

Ja, om jag kände till det fördoldas hemlighet,
skulle min tystnad bli till
vältalighet:
Om allt detta kunde ske
skulle jag behärska alltet;

Ägare vore jag
till denna värld och till den nästa.

(18)

مرے درد کو جو زباں ملے

مرا درد نغمۂ بے صدا
مری ذات ذرّۂ بے نشاں
مرے درد کو جو زباں ملے
مجھے اپنا نام و نشاں ملے
مری ذات کا جو نشاں ملے
مجھے رازِ نظمِ جہاں ملے
جو مجھے یہ رازِ نہاں ملے
مری خامشی کو بیاں ملے
مجھے کائنات کی سروری
مجھے دولتِ دو جہاں ملے

LITE KÄRLEK; LITE ARBETE

O, dessa lyckliga människor;
de som ansåg sitt livsverk vara kärlek -
eller de, som var förälskade
i sitt arbete.

Vi var så upptagna hela livet:
vi älskade en smula, och vi arbetade litegrann.
Arbetet störde vår kärlek
och kärleken hindrade arbetet ...

Till sist tröttnade vi på alltsammans;
och bådadera lämnades halvgjort.

(19)

EN FYRRADIG DIKT 1

Denna kväll har ensamheten;
en gammal vän;
kommit för att dricka med mig.
Vi väntar tillsammans
på månens uppgång - vi väntar på
ditt lysande ansikte;
att det skall uppenbara sig
i skuggans djupaste mörker.

آج تنہائی کسی ہمدمِ دیریں کی طرح
کرنے آئی ہے مری ساقی گری شام ڈھلے
منتظر بیٹھے ہیں ہم دونوں کہ مہتاب اُبھرے
اور ترا عکس جھلکنے لگے ہر سائے تلے

EN FYRRADIG DIKT 2

Vårens nätter mörknar
lika varsamt som vinet hälls upp.
Rosenfärgade, välluktande, likt friska knoppar
som öppnas - så kommer morgonar.
Så varför har ni övergivit vinbägarna ?
Ni måste dricka denna årstid till;
Hjärtat måste fyllas till randen, liksom era ögon;
med lust och längtan.

ڈھلتی ہے موجِ مے کی طرح رات ان دنوں

کھلتی ہے صبحِ گل کی طرح رنگ و بو سے پُر

ویراں ہیں جام پاس کرو کچھ بہار کا

دل آرزو سے پُر کرو، آنکھیں لہو سے پُر

EN FYRRADIG DIKT 3

Jag sörjer inte papperet – inte heller pennan;
nej, jag tar hjärtats blod på fingret. . .
Knappt besväras jag av munkavlen;
min röst ljuder ju från varje länk i mina fjättrar. . .

(22)

متاعِ لوح و قلم چھن گئی تو کیا غم ہے
کہ خونِ دل میں ڈبو لی ہیں انگلیاں میں نے
زباں پہ مُہر لگی ہے تو کیا کہ رکھ دی ہے
ہر ایک حلقۂ زنجیر میں زباں میں نے

FÖRVANDLING

Alla blommor har vissnat;
regnet faller obönhörligt, som gråt.
Ljusen finner inte sin rätta glans,
och speglarna har krossats ...

Den musik som fanns
spelades till slutet, och dog sedan bort;
tystnad har kvävt de klingande ankelbjällrorna
på dansande fötter.
Långt borta - bortom alla dessa moln -
skakar en smärtans stjärna ut
klirrande ljus.
Nattens älskling är den, den glittrar och gläds.

پھول مرجھا گئے ہیں سارے
تھمتے نہیں ہیں آسماں کے آنسو
شمعیں بے نور ہو گئی ہیں
آئینے چُور ہو گئے ہیں
ساز سب بج کے کھو گئے ہیں
پایلیں بجھ گئے سو گئی ہیں
اور ان بادلوں کے پیچھے
دُور اِس رات کا دُلارا

درد کا ستارا
ٹمٹما رہا ہے
جھنجھنا رہا ہے
مُسکرا رہا ہے

KVÄLL

Varje träd
är ett mörkt, uråldrigt och öde tempel;
ett tempel med spruckna väggar och infallet tak.
Det söker anstiftan till det slutliga förfallet,
till sammanstörtning i sten.

Himlen däremot är en Brahmin,
en asksmord präst - märket i pannan lysande rött ...
ett valv av tidlösa, tysta drömmar.

Därtill finns
en osedd magiker
som fångat världen i en förtrollning -
så skall kvällen aldrig slockna ut,
och mörkret aldrig falla.
Den djupaste natten uteblir - dagen gryr inte ...

Himlens längtan är att förtrollningen bryts
och att tystnadens fjättrar brister.
Himlens vilja är att tiden rullar ned sin ärmar
den gälla hornstöten är väntad.

Himlen ser sig om efter en mörk gudinna, som låter
slöjan falla ...

(24)

شام

اِس طرح ہے کہ ہر اک پیڑ کوئی مندر ہے
کوئی اجڑا ہوا، بے نور پُرانا مندر
ڈھونڈتا ہے جو خرابی کے بہانے کب سے
چاک ہر بام، ہر اک در کا دمِ آخر ہے
آسماں کوئی پروہت ہے جو ہر بام تلے
جسم پر راکھ ملے، ماتھے پہ سیندور ملے
سرنگوں بیٹھا ہے چپ چاپ نہ جانے کب سے
اس طرح ہے کہ پسِ پردہ کوئی ساحر ہے

جس نے آفاق پہ پھیلایا ہے یوں سحر کا دام
دامنِ وقت سے پیوست ہے یوں دامنِ شام
اب کبھی شام بجھے گی نہ اندھیرا ہوگا
اب کبھی رات ڈھلے گی نہ سویرا ہوگا

آسماں آس لیے ہے کہ یہ جادو ٹوٹے
چُپ کی زنجیر کٹے، وقت کا دامن چھوٹے
دے کوئی سنکھ دُہائی، کوئی پایل بولے
کوئی بُت جاگے، کوئی سانولی گھونگھٹ کھولے

LANDSKAP

Tystnaden krossar allt med sin tyngd - dörrar,
väggar och fönster.
Från himlen strömmar smärtan;
och månskenet berätter sin sorgsna saga,
blandar den med vägdammet ...
Sängkammare vilar i dunklet,
och livets harpa spelar sin ömsinta,
utnötta, sång.

(25)

ایک منظر

بام و در خامشی کے بوجھ سے چُور
آسمانوں سے جُوئے درد رواں
چاند کا دُکھ بھرا فسانۂ نور
شاہراہوں کی خاک میں غلطاں
خوابگاہوں میں نیم تاریکی
مضمحل لَے رُبابِ ہستی کی
ہلکے ہلکے سُروں میں نوحہ کناں

PARIS

Så är det: dagen avtar och falnar
på boulevarderna och gatorna.
Bleka ljus ställer sig på rad, deras tiggarskålar
är överfulla
med denna lysande stads elände.
Konturer av försvunnen storhet bleknar
på avstånd; i relief mot den avlägsnaste av himlar.

Närmare hukar en skugga i skuggan
av väggen,
väntar med en rest av hopp på en annan skugga;
mumlar andlöst och tyst gammalt skvaller;
dagar och nätter utan nåd.
En resenär, som undviker både ljusen och skuggan,
återvänder till drömlösheten i hotellrummet.

(26)

پیرس

دن ڈھلا، کوچہ و بازار میں صف بستہ ہُوئیں
زرد رُو روشنیاں
ان میں ہر ایک کے کشکول سے برسیں رِم جھم
اس بھرے شہر کی ناسودگیاں
دُور پس منظرِ افلاک میں دُھندلانے لگے
عظمتِ رفتہ کے نشاں

پیش منظر میں
کسی سایۂ دیوار سے لپٹا ہُوا سایہ کوئی
دوسرے سائے کی موہُوم سی امّید لیے
روزمرہ کی طرح

زیرِ لب
شرحِ بے دردیٔ ایّام کی تمہید لیے
اور کوئی اجنبی

ان روشنیوں سایوں سے کتراتا ہُوا
اپنے بے خواب شبستاں کی طرف جاتا ہُوا

O, dessa lyckliga människor;
de som ansåg sitt livsverk vara kärlek -
eller de,
som var förälskade i sitt arbete.

(Faiz Ahmad Faiz)

Cover designed by Salima Hashmi.

BOKFÖRLAG KITABIAT
Box 67, S-19300 Sigtuna, Sweden

P.P.Tryck AB, Märsta, SWEDEN.

ISBN 91 86834 16 9